

zbežali kakšnega neizkušenega učitelja in da bi še bolj nahujskali nevedno ljudstvo proti učitelstvu in šoli. S tem mislijo vsaj nekaj časa zavleči izpolnitev naših pravičnih zahtev. Vsak učitelj naj bo uverjen, da je v interesu klerikalcev, da se naše plače ne izboljšajo. Ako prestopimo vsi danes v klerikalni tabor ali pa če ostanemo njih neizprosni protivniki; plače nam bodo takrat izboljšali, kadar bodo v to prisiljeni. Ako se bomo borili še naprej, si priborimo svojo popolno neodvisnost. Ako se jim pa vdamo, izgubimo vse svoje pravice in v kratkem bi postali pravi sužnji svojih „gospodov“. Klerikalci skrbijo edino le zase, a nikdar ne dopusti, da bi poleg njega smel še kdo drug svobodno in udobno živeti. Najzlastnejše zglede imamo pri organistih in cerkovnikih. Ti so vsi v njih taboru in so najhujši njih agitatorji, a so med vsemi stanovni najslabše plačani in uživajo med vsemi državljanji najmanjšo svobodo. Njih žalostni položaj bi duhovniki prav lahko izboljšali, a je v njih interesu, da še nadalje ostanejo njihovi sužnji.

Tudi učiteljem bi bili že davno lahko primerno zvišali plačo. Ni res, da bi dežela tega ne zmogla. Če se za napravo novih farovskih hlevov, ki pa skoraj prazni stoje, ker se duhovniki poleg politike in raznih društvenih zadev ne utegnejo več pečati z živinorejo, lahko napravi 50% naklad za več let, potem bi se bilo dalo tudi povišati deželno naklado za 5%. Če bi se ljudi prej ne hujšalo, bi se za zvišanje 5% dež. naklade niti ne zmenilo za toliko časa, da bi se bil denar dobil kje drugod. Kdo pa se zmeni, če se jih prej ne hujšajo, ko se občinska naklada zviša za 5 ali 10%? Prav nihče! Klerikalci pač ne trpe, da bi bil v fari poleg župnika še kak drug gospod, zato mora ostati učitelj še nadalje — siromak.

Vsaka krivica se mora prekoslejš masševati. To se bo zgodilo tudi s klerikalci.

Njih nasledniki bodo še bridko čutili samopasno postopanje sedanjih klerikalnih kolovodij. Da se to čim prej zgodi, v to hočemo pomagati tudi starejši tovariši, ki smo od klerikalcev že toliko pretrpeli, da mlajši niti pojma nimajo o tem, zato pa ne vedo prav ceniti našega odpora. Torej, le pogumno naprej!

Končno še besedo onim zavednim tovarišem, ki se izgovarjajo, da iz verskega prepričanja pripadajo klerikalni stranki! Od kdaj smo pa napredni učitelji proti veri? Mi smo bolj verni kot klerikalci sami. Za vero se jim ni prav nič bati. Obstanek vere je zagotovljen po zatrdilu Kristusa samega. Pomisljijo naj pa, da smo se v vero tudi učili, da je ravno tisti apostol, ki mu je Kristus obstanek vere zagotovil in ki ga je sam postavil za vladarja, iz sebičnih namenov njega trikrat zatajil, preden je petelin dvakrat zapel. Pomisljijo naj nadalje, da ni brez pomena, da je bil med dvanajstimi apostoli, ki jih je vsevedni Kristus sam izbral, Judež, kateri ga je prodal za trideset srebrnikov. Kaj se pa dandanes lahko godi, ki njih naslednike ne postavlja Kristus, ampak jih nastavlja razni politiki! Ne vera, ampak njih grdi klerikalizem je v nevarnosti.

Temu pa mora biti enkrat konec. To pa je naše delo.

Naskok na šolo.

„Rdeči Prapor“ dokazuje, da se sovražniki šole zopet oglašajo. Preden so šli državni poslanci na počitnice, so krščanski socialci vložili predlog, ki zahteva, naj se zniža dobo šolske obveznosti na kmetih z osemih na sedem let. Za predlagalci stoji seveda vsa klerikalna vojska, ki se že od nekdaj trudi na vse kriplje za omejitve prosvete in izobrazbe. V besedilu je sedanjí predlog drugačen kakor so bi predlogi Lichtensteina, Verganija i. t. d., dognati pa hoče prav to, kar so hoteli oni.

Če zahtevajo klerikalci znižanje šolske dobe na sedem ali pa na šest let, je v bistvu prav vseeno. Če bi se jim posrečilo, da bi odbili eno leto, bi prišli kmalu z drugo pa s tretjo zahtevo, dokler ne bi ostala le še štiri leta na papirju; in nadalje bi grabili in grabili, dokler ne bi dobili sploh šole v svoje kremplje.

Krščanski socialci utemeljujejo svojo zahtevo. Seveda vsakdo je imel pripravljen izgovor, če je kdaj kaj zahteval. Zniža naj se šolsko dobo samo na deželi, izvzemši večja mesta in industrijske kraje. Bogaboječá družba ve, da z mesti in industrijskimi kraji ne sme poizkušati takih eksperimentov, ker bi jo delavci pogнали,

da bi se kar kadilo. Ampak skromna je, pa si misli: „Če bi se le sploh začelo. Ako se poslabša šolstvo le na kmetih, pridejo potem že tudi mesta in industrijski kraji na vrsto.“

Zavili so svoj predlog tudi v prikupljivo obleko. „Odpravi naj se“ — pravijo — „vse šolske olajšave.“ In povrh se priporoča nedeljske in zimске šole.

Vse to je navaden humbug, ki ne more preslepiti žive duše, če le količkaj misli. Šolske olajšave, dovoljenja, da smejo fantje poleti ostajati doma i. t. d., so gotovo škodljive. Zato ker so škodljive, se jih pa vendar ne sme v drugi obliki kar zakonito uvesti. Sedanja šolska doba je prekratka, da bi se otroci naučili vsega, kar potrebujejo pozneje v življenju. Posebno je zato prekratka, ker se jo z omenjenimi izjemami skrajšuje. Zdaj pa pridejo modrirani krščanski, pa pravijo: Ker je šolska obveznost prekratka, jo pa — skrajšajmo!

Takozvane olajšave je treba odpraviti; to je res. Kar se je fant pozimi naučil, pozabi poleti, ko sploh ne vidi šole odznotraj. Zato je treba skrbeti, da bodo hodili učenci tudi poleti v šolo. In ker se v osemih letih ne navadijo dosti, je logiška posledica, da bi morali hoditi devet ali deset let v šolo, ne pa, da se jih spodi po sedmem letu domov.

Prepobojni bratje se vedejo tako, kakor da bi jih vodila sama skrb za kmeta. Eno leto prej bo lahko porabil fanta za delo — pravijo. Ampak praktičsko je ta politika naravnost sovražna kmetu. Industrijskim krajem priznavajo pravico do osemletnega šolstva. Zakaj? Edini pametni razlog je pač ta, da je delavcu treba več znanja. Če je pa to res, tedaj naj krščansko-socialni možgani razumejo, zakaj bi bilo treba kmetu manj znanja, zakaj bi bilo koristno, če bi bil bolj neumen. In kaj, če si mora kmetiški sin sam poiskati dela v industriji, n. pr. v rudniku? Potem bi bil menda pač na slabšem napram onim delavcem, ki so obiskovali šolo osem let. Kdor pa hoče to, se ne more imenovati prijatelj kmetom.

Koristi kmetov so v tej reči sploh jako nizka pretveza. Kmeta, ki mora propasti, če ne pride trinajstleten fant eno leto pomagat na polje, sploh ni mogoče rešiti. Kdo naj verjame, da bi se rešil mali posestnik, ki je že z eno nogo v Ameriki, če mu pride pomagat sin, ki je še deček, ne pa mladenič.

To je prazen izgovor za klerikalce. Resnica je pa ta, da jim izobrazba ljudstva ne diši. Kakor se jim je delavstvo, ki nekaj zna in ve, izmuznilo iz rok, tako se boje, da jim pokažejo tudi kmetje hrbet, če se kaj več nauče. Klerikalci namreč sami ne verujejo v trajno privlačno moč svojih dogem. Sami nimajo toliko vere. Svoje nauke vsiljujejo samo nevednim, neumnim ljudem lahko v glavo in zato žele, da bi bilo prav veliko takih nevednih in neumnih ljudi na svetu. Tedaj bi jim evetela ajda!

Ker je izobrazba nasprotnica klerikalizma, zato se je klerikalci boje. In ker vidijo, da je ne morejo pobiti z enim udarcem, so tudi pripravljeni, poneuminiti ljudstvo polagoma, korak za korakom. Le poneuminiti! Takrat bi padala zanje mana z nebes.

Vsa ta demagogija je pa preveč očitna in zato ne bo preslepila odprtih oči. Če bi še državni zbor, ki ima protiklerikalno večino, dal potuho klerikalcem v državnem zboru, tedaj bi zaslužil, da se ga kar hipoma razžene. Toda klerikalci se veselo prežgajajo. Jezuitska nakana jim mora izpodleteti v parlamentu. Izven parlamenta mora pa ljudstvo paziti.

Pisarna.

LIX.

Odgovor na 58. vprašanje v 2. št. letošnjega „Učiteljskega Tovariša“ je popolnoma napačen.

Niti dnevnik, niti podrobna razdelitev učiva nista v zmislu § 136. dok. šolskega in učnega reda ter v zmislu razpisa c. kr. dež. šolskega sveta kranjskega z dne 31. maja 1902, št. 345, uradna spisa.

Da je to res, nam kaže nastopi slučaj.

Od učitelja R. je zahteval šolski voditelj na Kr., naj mu koncem šolskega leta izroči dnevnik in podrobno razdelitev učiva za — šolski arhiv. Učitelj R. je to zahtevo odklonil ter šele na ukaz c. kr. okrajnega šolskega sveta oboje izročil nadučitelju, obenem pa se tudi pritožil na c. kr. deželni šolski svet.

Ta je ukazal, naj nadučitelj vrne učitelju R. dnevnik in podrobno razdelitev učiva, ker je oboje (kakor ročni katalog) osebna last učitelja R.

Dostavek uredništva: S tem je torej dognano, da dnevnik in tudi podrobna razdelitev učiva nista uradna spisa in jih šolski voditelj ne sme koncem šolskega leta zahtevati za šolski arhiv, ker sta dnevnik in podrobna razdelitev učiva učiteljeva last.

Če je pa razrednik primoran ali ne oddati dnevnika in podrobno razdelitev učiva šolskemu voditelju v pregled, o tem pa pravi razpis c. kr. deželnega šolskega sveta kranjskega z dne 31. maja 1902, št. 345, tako-le:

„Die Ausführung der Stoffverteilung bezw. die Führung des Tagebuches ist im Sinne des § 26 alio. 2. der Schul- u. Unterrichtsordnung bezw. des § 2 lit. i—n und der §§ 3 u. 4 des Min. Erl. v. 18. Mai, 1869, Z. 140/Prs. M. V. Bl. Nr. 44, des § 29 Pkt. 3, 4 und 5. des Ges. v. 25. Februar 1870, L. G. Bl. Nr. 11 und nach der Min. Vrdg. vom 3. November 1899, Z. 9571, Bl. Nr. 59, von den Oberlehrern resp. den Bezirksschulinspektoren und vom Landesschulinspektor genau zu überwachen.“

S tem je torej dokazano, da je učitelj primoran oddati nadučitelju v pregled tudi dnevnik, čeprav ni uradni spis in čeprav je osebna last učiteljeva.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Ljubljansko učiteljsko društvo bo imelo prvo letošnje mesečno zborovanje v sredo, dne 22. januarja v restavraciji hotela „Južni kolodvor“. Predaval bo tov. L. Jelenec „o razstavi v Londonu“. Začetek ob 8. Gosti dobro došli!

Učiteljsko v Krškem, na Vidmu, v Leskoven in v Rajhenburgu je ustanovilo svoj „Krožek“. Prvi sestanek je v sredo, dne 22. prosinca t. l. ob 7. uri zvečer v gostilnici Fr. Gregoriča v Krškem. Na snidenje!

Štajersko.

Vodstvo „Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“ je imelo dne 30. dec. 1907 svojo prvo sejo v Celju v „Narodnem domu“, ki so se je razen enega, ki je bil nujno zadržan, udeležili vsi odborniki. Odbor se je sestavil sledeče: namestnik tovariš Jos. Mesiček, nadučitelj v Sevnici, tajnik tovariš Ignac Šijanec, učitelj v Gornjem gradu, blagajnik Ivan Pušenjak, šolski voditelj v Šmihelu nad Mozirjem, ki mu odslej vsa p. n. učiteljska društva pošiljajo svoje dneške. Za leto 1908 in 1907 je plačati od vsakega člana za „Lehrerbund“ 30 h in za „Zvezo“ 20 h, torej skupaj 50 h. Za l. 1908 pa je plačati od vsakega člana skupaj 1 K.

Vodstvo „Zveze“ Učiteljsko društvo za šentlenartski okraj je zborovalo dne 6. t. m. pri Sv. Lenartu v Slov. gor. Udeležba je bila še precej poljna, vsaj za naš okraj, ki mora vedno računati s slabimi občili. Ta dan se sicer nihče ni mogel izgovarjati na slabo cesto ali grdo vreme. A nekateri društveniki so že takšni, da jim je poleti prevročje, pozimi premrzlo, sedaj preprašna, sedaj preblatna pot, da bi se udeležili zborovanja. Tovariši, več stanovskega ponosa, več zadržnega smisla, in nam vsem bo pomagano! Društvu je nanovo pristopil tov. Zabukošek Anton, ki se je preselil od Sv. Marjete k Sv. Lenartu.

Izmed dopisov je omeniti „Zavezino“ vabilo zaradi podpiranja zavarovalne banke Slavije. Ker prispeva ta banka od učiteljskih zavarovanj lepe vsote učiteljski organizaciji, se jo sklone splošno podpirati. Letos nakaže Slavija „Zavezi“ zopet 4083 K 34 h. Lepa vsota to! Zato pa, tovariši, ki še niste zavarovani, zavarujte se pri Slaviji: oni pa, ki ste pristopili drugim zavarovalnim društvom, prodajte svojo polico ali pa razrušite sklenjeno pogodbo ter pristopite k Slaviji; zakaj le ta prispeva slovenskemu učiteljskemu zakladu.

Tov. Urek nato zanimivo poroča o vseučiteljskem zborovanju na Dunaju. Ali nam prinese to zborovanje zaželenega sadu, se ne more konstatirati. Vsaj pičla udeležba poslancev ne da mnogo upati.

Poročilo o „Zavezinem“ zborovanju v Radovljici izostane, ker se je o njem obširno razpravljalo v „Učit. Tov.“

Ko je podal tajnik in blagajnik svoje letno poročilo se preide k volitvam. Voli se enoglasno stari odbor namreč: Koplč Jakob, Kranjc Franc, Klemenčič Jožef, Wutt Josipina in Kovačič Jakob.

Nato poroča tov. Škrjanec o zadnjih sejah okr. šolskega sveta. Njegovo poročilo se vzame naznanje.

Med predlogi se sklone povišati društvenino na 3 K.

Na lanskem občnem zboru sestavljeni komite (tov. Maurič, Ješovnik, Berlič) za sestavo društvene kronike se sklone pozvati na delovanje, da v teku pol leta kroniko sestavi, sicer se bo nečastno razpustil.

Učiteljsko šentlenartskega okraja popolnoma soglasno s tov. Gselmanom, da je bil letošnji 2. januar šole prost dan. Tudi to učiteljsko ni imelo šole.

Prihodnje zborovanje se vrši 5. marca pri Sv. Lenartu Tovariši, pridite vsi!

Slovenjebistriško učiteljsko društvo je zborovalo 9. t. m. v Slovenski Bistrici ob precejšnji udeležbi. Sploh moramo konstatovati, da se je začelo naše društvo v zadnjem času prav živahno razvijati. Pri zborovanju in po njem jame vladati ono razpoloženje, ki je potrebno za razmotrivanje stanovskih zadev in ki je naše razvedrilo. Žal, da vkljub temu še ta in ona tovarišica in tovariš prezirata društvene sestanke, ki se vrše itak jedva vsak drugi mesec. Nekam čudno nezvesti so nam postali zlasti Makolčani.

V preteklem letu je zborovalo društvo štirikrat, impozantno je bilo zborovanje v Poljčanah, kjer sta predavala tov. Pesek in dr. Pivko; udeležilo se ga je do sto učiteljic in učiteljev.

Po prečitaniu zapisnika je nadaljeval tov. Koplč svoje predavanje „Kulturno delo učiteljskega izven šole“. Na podlagi Peskove brošure je govoril zanimivo o tem aktualnem vprašanju ter med drugim pripomnil, da prihajajo še tuintam na učiteljsko političko klerikalni listi, dočim „Učit. Tov.“ nimajo. Njegov predlog, da se naš okraj v svrhu lažjega poslovanja razdeli v tri okrožja (pohorsko, poljsko, dravinjsko) se je sprejel z odobravanjem.

V odsek za izvenšolsko delovanje so bili izvoljeni za prvo okrožje tov. Feigl in Šerbak, za drugo tov. Wester in Polanec, za tretje tov. Hribar in Varl; predsedoval bo odseku tovariš Koplč.

Posebno se je še naglaševalo prirejanje učiteljskih krožkov in roditeljskih večerov. Tovarišica gđe. Wester predlaga, naj bi kdo o tem pri prihodnjem zborovanju referiral; izvoli se tov. Hribar.

Za tem je poročal tov. Krotky o upravnem zborovanju „Zveze“ v Celju; občni zbor bo v Veliki noči.

„Lehrerbund“ zboruje 2. februarja, naše društvo bo zastopal delegat Polanec.

Tov. Vrščič je poročal o izpremembi društvenih pravil, ki so se odobrila s pristavkom tov. Koplča k točki drugi, da sme društvo prirejati tudi predavanja, veselice, koncerte, predstave, ustanavljati ljudske knjižnice itd. Blagajničarka gđe. Feigllova je podala letni račun, ki izkazuje 79 K 15 h dohodkov in 60 K 54 h izdatkov. Račune sta pregledala tov. Krotky in Hribar.

Pred volitvami novega odbora je predsednik Polanec odločno odklonil izvolitev predsednikom; stal je na čelu društva osem let, ter je osobito njegova zasluga, da je dobilo društvo narodni značaj.

Nazvoči društveniki so mu izkazali svoje zaupanje s tem, da so ga vkljub njegovi odločni izjavi volili predsednikom; ker pa je ponovno vztrajal na svojem stališču, se je izvolil in konstituiral sledeči odbor: predsednik tov. Koplč, podpredsednik tov. Polanec, blagajničarka tov. gđe. Schreinerjeva, tajnica tov. gđe. Kunejca, odborniki tov. Krotky, Šerbak, Vrščič; pevovodja tov. Koplč.

Ljutomersko učiteljsko društvo je zborovalo v Ljutomeru dne 9. prosinca 1908 ob navzočnosti 16 članov. Nameravani občni zbor se preloži na prihodnji mesec zaradi nesklepčnosti zbora.

Predsednik Ivan Tomažič otvori zborovanje z iskrenimi čestitkami k novemu letu.

Nato prečita sledeče dopise:

1. Dopis „Zaveze“ glede banke Slavije. Z ozirom na koristi, ki jih ima naša „Zaveza“ od tega zavarovalnice, naj bi bil vsak učitelj in učiteljica zavarovan pri Slaviji, tov. Ovetko predlaga, naj se takoj sestavi seznam vseh zavarovancev v našem okraju. Za gornjeradgonski okraj preskrbi tak seznam tov. Pertl.

2. Dopis „Zveze“ štaj. učiteljev in učiteljic glede premembe pravil in glede zastale članarine za leto 1906 in 1907. Društvo poravnava dolžno članarino v najkrajšem času.

3. Dalje prečita okrožnico štaj. socialnega odseka za izvenšolsko delovanje, ki je provzročila prav živahno razpravo. Naš pesimist tov. Vanda odobrava sicer socialne odseke, dvomi pa, ako se bo ta preveč idealni program mogel tudi izvesti. Tov. Ovetko zagovarja idealno stališče, na katerega se je postavil odsek, ker s tem še ni rečeno, da bi se moralo strogo vse izvajati, kar se priporoča. Glede roditeljskih večerov je tov. Tomažič mnenja, naj na teh predava le domače učite, osobije, potovalni učitelji so predragi, tudi ne odobrava predloga tov. Peska, da bi socialni odseki izmed sebe volili predsednika, tajnika itd. Dopise, ki so namenjeni odseku, naj sprejema predsednik učit. društva.

Nato poroča tov. Mavrič o nalogi, ki si jo je postavil naš odsek za izvenšolsko delovanje. V načrt so se sprejele sledeče točke:

1. Povzdigniti v našem okraju stanovsko zavest s tem, da se privabi tudi one tovariše, ozir. tovarišice v naše društvo, ki doslej še niso udje. Agitira naj se za stanovske liste in Slov. Šolsko Matice.

2. Podpirati liste, ki so naklonjeni šoli in učiteljstvu, nasprotno postopati brezobzirno proti listom, ki blatijo čast učiteljstva. Z vsemi močmi delati za procvit naše Ciril-Metodove družbe.

3. Pri izvenšolskem delu naj se obrača posebna pozornost šoli odrasli mladini. V ta namen naj se uvedejo nadaljevalni izobraževalni tečaji za dečke in dekleta.

4. Tudi stik med šolo in domom naj se goji. Priredijo naj se roditeljski večeri.

5. Razširja naj se liste „Dom. ognjišče“ in „Slov. Gospodinja“.

6. Gleda naj se na to, da se v Ljutomeru ustanovi ljudska knjižnica in otroški vrtec.

Tov. Wessnerjeva predlaga, da se naj agitira za družbo sv. Mohorja. Tov. Cvetko poudarja, da nima nihče nič proti tej družbi, ki zamore biti z izdajanjem res dobrih knjig eminentne važnosti za ljudsko prosveto. Tov. Tomažič prečita slednjič dopis tov. Peska v katerem naznanja, da se snuje narodna socialna zveza.

Občni zbor učit. društva za brežiško-sevniški okraj je bil vršil dne 6. pros. t. l. na Vidmu. Kot gosta sta bila navzoča gđe. Perhacova, učit. v Leskovcu, in tov. Voglar, učit. v Celju.

Predsednik tov. Knapič je podal letno poročilo. Z njemu lastnim sarkazmom je udrihal po onih mlačnežih, ki se se-taj niso sami s seboj na jasnem, kam spadajo. Ti le sede doma za pečko ter študirajo svoj „Leibjournal“, medtem ko se drugi pehajo za svoje in seveda tudi njihove interese. Njih geslo menda je: „Pri delu stopi v stran, da imajo drugi prostora.“ Ko pa le pada kakšno zrno tudi učiteljstvu v jasio, tedaj so oni prvi, ki pridejo po „svoj“ del. „Ni mi znan noben slučaj,“ je rekel govornik, „da bi letos le eden teh mlačnežev odklonil draginjsko doklado.“ In takih parasitov je v našem okraju še mnogo! No, nekateri bi sicer že pristopili k društvu, a „nóčejo si omadeževati svoje duše z grehom, da bi bili člani liberalnega učiteljskega društva!“ Da, res, to bi bilo grozno!

Z veseljem pa moramo konstatirati pojav, da se gospodične tovarišice z vedno večjo vnamo oklepajo društva. Le tako naprej!

Račun iz l. 1907 izkazuje 345,44 K dohodkov in 242,60 K stroškov; prebitok torej 102,84 K. Razen tega je še 72 K aktivnih. Pozivljamo pri tej priliki one društvenike, ki še kaj dolgujejo, da svoj dolg nemudoma poravnajo, da moremo lansko naročnino za „Učit. Tov.“ plačati. Znesek naj se blagovoli poslati tov. predsedniku!

Pregledovalci računov, gđe. Gomilšek, Windischer in tov. Pečnik, so račune pregledali ter jih našli v redu, nakar se je na predlog tov. Pečnika podelil gđe. blagajničarki absolutorij.

Opozorjam člane, ki jih ni bilo pri zadnjem zborovanju, na sklep občnega zbora, da znaša članarina odslej 3 K. Kdor je torej tudi naročen na „Učit. Tov.“ potom društva, vplača v društveno blagajnico letnih 11 K. Naročnikov „Učit. Tov.“ potom društva štejemo do sedaj 29. Upamo pa, da se število poveča, zakaj „učitelj ali učiteljica brez stanovskega glasila je suha veja v našem stanu“, piše zadnji „Tovariš“.

Ker je član upravnega odbora „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“, tov. Mešiček, izvoljen v nje vodstvo se izvoli v upravni odbor tov. Tomine.

Društvo bo odslej vse svoje dopise kolokovalo z narodnim kolkom.

Pri zborovanjih se razpošlje mnogo razglednic. Zato nasvetuje tov. Pečnik, da si društvo nabavi razglednice družbe sv. Cirila in Metoda ter jih pri zborovanju razpečava.

Na podlagi A. Peskove brošure „Na delo med ljudstvo“ se izvolijo v socialni odsek tov. Jamšek, Knapič, Mešiček, Potočnik, Tomine.

V gostilnici ge. Podjedove, kjer smo se po zborovanju sestali, smo nabrali 14 K, ki smo jih poslali tlačenim mariborskim naprednim četrtletnikom kot znak simpatije.

Srednješolski vestnik.

Osebnosti. Ravnatelj hrvaške državne gimnazije v Pazinu, Ivan Kos, in ravnatelj italijanske državne gimnazije v Kopru, Ivan Bisac, sta pomaknjena v šesti činovni razred. — Profesor na moškem učiteljskem v Ljubljani, Martin Sinkovič, je pomaknjem v sedmi plačilni razred.

Za šolskega svetnika je imenovan Ivan Štrukelj, profesor v Kotoru, ki je šel v pokoj. Deželni šolski nadzornik v Zadru, M. Zavadla, je odlikovan z redom železne krone III. vrste.

Društvo slovenskih profesorjev je priredilo prijateljski sestanek v soboto, dne 11. t. m., ob 8. uri zvečer v restavraciji Narodnega doma v Ljubljani. Dr. Fr. Ilešič je predaval o kvinkvenalki in pedagoški kazni.

Reforma srednjih šol. Dne 12. t. m. je imela anketa za reformo srednjih šol

sejo, kjer sta govorila minister dr. Gessmann in grof Džieduszki. V nedeljo je zopet seja. Govorili bodo dr. Masaryk, dr. Redlich, Erb in Benner.

Teze o maturi, ki jih je zastopal g. prof. dr. Tominešek na drugi glavni skupščini „Društva slovenskih profesorjev“ v Ljubljani, dne 22. decembra 1907 in ki se bo o njih sklepalo na prihodnji glavni skupščini: 1. Matura je kot zaključek in višek srednješolskih študij iz praktično-življenjskih in teoretsko-pedagoških ozirov potrebna in koristna. — 2. Skrbeti je za to, da se potrebni pregledi posameznih predmetov pripravljajo že tekom zadnjih šolskih let, zlasti v najvišjem razredu. — 3. Abiturijentu naj se nudi prilika, da pri maturi pokaže morebitno odlično svoje znanje na kakem posebnem, njemu prirocnem in komisiji pravčasno pripravljenem šolskosnovnem polju. — 4. Razsodnosti komisije se prepusti, da uveljavlja v ozira vrednih slučajih kompenzacijo za en predmet. — 5. Isto velja za dispense, ki se naj dovoljujejo zlasti za predmete s pismenimi nalogami. — 6. Ves izpit naj se vrši natančno po predpisih v „Navodilih“ (str. 32. — Organ. načrt, § 84). — 7. Po vsem tem je in bodi matura zaključni srednješolski izpit, a ne more biti višješolski sprejemni izpit — O teh tezah priobčimo tudi mi diskusijo.

Resolucije, sklenjene na drugi glavni skupščini „Društva slovenskih profesorjev“ v Ljubljani, dne 22. decembra 1907: I. Vsak narod imej šole v svojem jeziku. To zahteva pedagogika in državni zakon. Uvažujoč to neovržno istino, zahteva društvo slovenskih profesorjev, da se ji ugoti tudi pri Slovencih v popolnem obsegu, t. j. v vseh predmetih. — II. S stališča pedagogike in zakonitih določb zahtevamo poleg gimnazij istotako slovenskih realk, učiteljskih, obrtnih in trgovskih šol. — III. Ker so na Stajerskem, Koroškem in Primorskem baš tako in taki Slovenci kakor na Kranjskem, zato srednje šolstvo v teh pokrajinah ne sme biti urejeno drugače nego na Kranjskem. Kar se je smatralo na Kranjskem za potrebno in narodnim razmeram primerno, je in mora biti potrebno in primerno tudi v ostalih pokrajinah, koder bivajo Slovenci. — IV. Srednješolski učitelji, oziroma profesorji, ki so usposobljeni za več učnih jezikov, morejo biti nastavljeni na vseh zavodih, kjer se poučuje v katerem izmed dotičnih jezikov.

Književnost in umetnost.

Karel Havlicek Borovský: Krst sv. Vladimira. Knjižnica „Svobodne misli“. Prvi zvezek. Cena 50 h. — Ta znamenita satira, ki se še ozremo nanjo, je izšla v slovenskem prevodu in zasluži največjega kroga čitateljev.

Kulturno delo.

Nova ljudska knjižnica. Čitalnica na Vranskem se je izpremenila v javno ljudsko knjižnico.

„Prosveta“, in sicer celjski odsek, je otvorila v ponedeljek, dne 6. t. m., četrto ljudsko knjižnico na Polzeli.

Kako porabljajo javne denarje! Znano je, da deželni odbor Istre daruje vsako leto 10.000 K slovenskega denarja zloglasni Legi. Med Legine šole spadajo tudi one v Raklju, Banjolah in Sošičih. Šole v Raklju obiskuje 6 učencev, v Banjolah 16, a v Sošičih 6. — To so fakta. Za tri šole troši Lega najmanj 5000 K na leto. Sedaj pa vprašamo samo: v kateri namen votira deželni odbor istrski 10.000 K za Lego?

Politiški pregled.

Zakon o volilnih shodih velja seyeda za deželnozbornske volitve tako kakor za državnozbornske. Volilnih shodov ni treba naznanjati in tudi vse določbe glede varstva teh shodov so veljavne. Seveda pa ni odpravljena dolžnost naznanila za ljudske shode, sploh ne za shode, ki se ne pečajo z volitvami.

Delegacije. Posvetovanja delegacij na Dunaju prično teden pozneje, nego je bilo v začetku določeno, in sicer dne 27. januarja.

Dalmatinski namestnik Nardelli je od svoje bolezni toliko okreval, da se prihodnji mesec povrne na svoje mesto.

Povišanje častniških plač. Kršč. socialna „Reichspost“ javlja, da bo eden avstrijskih delegatov stavil konkreten predlog o povišanju častniških plač.

Nemški narodni svet za Kranjsko. Kranjski Nemci so imeli shod v Ljubljani. Ustanovili so nemški narodni svet, ki bo zastopal interese kranjskih Nemcev. Častnim predsednikom je izvoljen baron Schwegel.

Častništvo in sokolske zabave. Vojaška uprava v Pragi je najstrožje prepovedala častnikom, da se udeležujejo sokolskih zabav.

Vojaške vaje. Vojno ministrstvo je čas vojaških vaj tako preuredilo, da bo možno iti na vojaške vaje od srede marca do konca septembra. Vsak si bo lahko izbral za vojaške vaje čas, ki mu bo po njegovem poklicu najbolj ugaljal. S tem bo ustrezno zlasti željam kmetijskega prebivalstva.

Vojaške ječe. Pred nekoliko dnevi je vojno ministrstvo izdalo naredbe glede bistvenih reform o vojaških ječah. Te reforme temelje na modernih zahtevah, tako da se je v teh naredbah vzelo ozir tudi na zdravstvo in ječe. Te ministrske odredbe so v ozki zvezi z napadi v poslanski zbornici proti vojaškim oblastinjam.

Artonomija mohamedancev v Bosni. Iz Sarajeva javljajo: Preteklo sredo so se pod predsedstvom civilnega adlatusa barona Benka nadaljevala pogajanja z odposlanci bosanskih mohamedancev glede verske artonomije. Ker ni v kulturnih stvareh doseženo sporazumljenje, se je pogajanje o tej točki odložilo ter se je prešlo na razpravo o gospodarskih vprašanjih.

Statistika trpljenja ogrskih Slovkov. Kako madjarska sirovost preganja ogrske Slovake, pričajo te številke: Od leta 1898. so Slovaki imeli 106 političnih procesov, izmed katerih je 88 končalo z obsojenjem in samo 18 z oprostitjem obtožencev. Toženih je bilo 568 oseb, dozdaj obsojenih pa 389. Razen tega ni še končanih 15 tiskovnih pravd. Obsojenci so dobili 36 let, 4 mesece in 17 dni zapora in 23.538 K globe. Vsi so bili obsojeni zaradi političnega ščevanja (!) in političnih zločinov. Izmed obsojenih je bilo 327 kmetov, rokodelcev in obrtnikov in 63 časnika. Izmed časnikov ni niti eden, ki bi ne bil obsojen vsaj v enem slučaju. „Slovensky Týždeník“ ima 12 pravd, v štirih slučajih je obsojen na 1 leto 2 mesece in 1567 K globe. „Ludove Noviny“ imajo tudi 12 pravd in so že obsojene v 8 slučajih na 4 leta, 3 mesece zapora in 3400 K globe. „Narodne Noviny“ imajo 10 pravd in so obsojene na 1 leto, 37 dni zapora in 3600 K globe. Vsi drugi listi so imeli 2 ali 3 pravde.

Hrvaško. Skupno je sedaj na Hrvaškem 47892 volilcev, torej dva odstotka prebivalstva. Najmanj volilcev (1358) ima županija Lika-Krbava, največ (13.687) županija Srem, potem pridejo županija Zagreb 8538, Virovica 5872, Belovar 5242, Požega 4096, Wodruš-Reka 3872 in županija Varaždin 2192 volilcev. Od mest ima največ volilcev Zagreb (3505). — Zaradi izpremembe na banski stolici se rok novih volitev za sabor nekoliko zategne. Nove volitve ne bodo koncem februarja, kakor je bilo določeno, ampak šele prve dni marca. Novi sabor se pa na vsak način sestane v roku, kakor ga določa zakon. — Letos poteče 40 let, kar je bila sklenjena ogrsko-hrvaška nagodba. Prvi nagodbeni hrvaški ban je bil Levin baron Raucha, oče novega bana Pavla barona Raucha.

Splošna volilna pravica na Ogrskem. Iz Budimpešte javljajo: Minister za notranje stvari predloži bržkone meseca marca zbornici zakonski načrt o splošni volilni pravici in razdelitvi volilnih okrajev. Prihodnji mesec bo načrt pretresovalo ministrstvo. Nove volitve na podlagi splošne volilne pravice se bodo vršile baje šele spomladi 1909.

Bojkot nemških časnikov. Iz Levova poročajo, da se je dne 31. decembra 1907 vršila tamkaj skupščina odposlancev poljskih društev v Galiciji, kjer je bilo sklenjeno pozvati prebivalstvo in lastnike javnih lokalov naj od 1. t. m. odpovedo vse časnike, ki izhajajo v nemškem cesarstvu, to pa zaradi postopanja pruske vlade proti pruskim Poljakom.

Nova trozveza? Iz Pariza javljajo, da se potovanja francoskega ministra za znanje stvari, Pichona, v Madrid pripisuje velika važnost. Ta obisk je baje v zvezi z načrtom za ustvaritev nove trozeve: med Francijo, Anglijo in Španko. Iz sedanjega sporazumljenja med temi državami za paralelno postopanje ob mednarodnih vprašanjih ima nastati prava, za gotovo dobo obvezna zveza.

Jubilejski dar.

Učiteljstvo — sebi! Dalje so darovali: p. n. učiteljstvo meščanske šole v Krškem za mesec januar 5 K; Stanko Dimnik, realec v Ljubljani, 3 K; Jakobina Dimnikova, nadučiteljeva hčerka v Ljubljani, za mesec januar 2 K; skupaj 10 K; zadnjič izkazanih 65 K; doslej darovanih 75 K. Bog plati!

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali: č. gospa Milena Kiferle iz Medvoda od prodanih knjižic „Slovenska abeceda za ženska ročna dela“ 5 K; g. Fran Čuden, urar v Ljubljani, od poročnih prstanov, ki jih je kupil g. O. Zeleznik iz Slov. Bistrice 4 K; gđe. Malči Kobau iz Kostanjevice, 8 K, ki jih je darovala vesela družba, zbrana na fantovskem večeru tovariša J. Erbeznika. Hranilnica in posojilnica v Dolu 10 K. — G. Avgust Korbar 10 K v zmislu izjave priobčene v današnji številki. Živeli učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le p. n. tovariši in tovarišice: Ferdo Juvaneč, Ana Kočevar, Vinko Brus, Slavoj Dimnik, Anton Sepaher, Vinko Zaletelj, vsi iz Postojne. (Kje sta pa še dve kolegiji? — Radovedni stavec.) Viljem Zirkelbach iz Podbrezja; Karel Završ-

nik iz Dupelj; Anton Bezeg z Goč; Anton Žibert z Ježice; Ivan Kutnar iz Žužemberka. (Kje so ostali trije kolegi oz. kolegije?) Anton Vodé iz Zagradca; Anton Skala, Fran Mrcina, Fran Grum, Ljudmila Borštner, Leopoldina Vadjal, vsi iz Vipave; Ivan Okorn in Franica Valenčič s Prema; Julij Slapšák in Angela Trošt iz Vodie; Valentin Burnik, Konrad Barle, Leopold Morala, Pavla Bayer, Franja Lavrič, Franja Gerbec, vsi iz Metlike; Fran Lavtižar in Mara Bitenc iz Smartna pod Smarno goro; Janko Jezeršek in H. Debevec iz Križev pri Trzinu; Mihael Salberger, Roza Salberger, Ema Schitnik, Olga Sivice, Cecilija Vilman, Joško Žibert, vsi z Jesenic na Gorenjskem. (Ali ni tudi g. Fabine učitelj na Jesenicah? — Blagajnik.) Marija Gurk z Razdrtega pod Nanosom; Janko Zirovnik, Wölfling Pavla, Lenarčič Anton, Jak Ana, Škof Fran, vsi iz St. Vida pri Ljubljani, Bernard Andoljšek iz Litije. (Kje je kolegija?) Andrej Ovar iz Vel. Poljan; Klotilda Kunacz iz Suhorja pri Košani; Fran Gregorač in Josip Zupančič iz Dolenje vasi pri Ribnici. (Ali ni v Dolenji vasi trirazrednica? — Stavec.) Angela Cerar in Rozi Svetlič iz Trnja na Notranjskem; Demšar Ivan in Aschmann Em iz Šmarjete na Dolenjskem; Kristijan Engelman, Kuhar Fran in Terezija Bolé, vsi iz Domžal; Zdravko Mikuz, Marija Barle in Angela Zurec, vsi iz Prečne pri Rudolfu; Karel Trost, Iva Premelčeva, Ivan Gantar in Fran Zagorc, vsi iz St. Jerneja na Dolenjskem; Marija Marout, Marija Mehle in Milena Rohrmann iz Ljubljane. (Samo tri? Kolegijalnost, o kje si doma? — Uredništvo.) Ivana Zupanec iz Fare pri Kostelu; Fran Luznar in Ana Maly s Primskovega pri Kranju; Tomaž Kurbus in Tilka Leker iz Slivnice na Stajerskem; Ivan Kiferle in Ema Žerjav iz Preske. Hvala!

Slovenskemu deželnemu učiteljskemu društvu v Ljubljani še naslednja okrajna učit. društva niso plačala letnine po 10 h od uda za l. 1907.: Ljubljanska okolica, Postojnsko, Logaško, Krško in Kočevsko slovensko učiteljsko društvo. Gg. blagajnike oz. predsednike teh društev prosimo, da stvar uredi.

Kdor ne more plačati hkrati cele naročnine na „Učit. Tovariša“, naj jo plačuje polletno ali pa četrtletno in kdor takoj ne more plačati naročnine, naj se zglaš po dopisnici. Tovariši, agitujte za „Tovariša“ med tovariši in tovarišicami. Pazite posebno na mlajše kolege in kolegije!

Drugi roditeljski večer na I. mestni šoli bo v soboto, dne 25. januarja. Predaval bo zobozdravnik g. dr. E. Bretl „o negovanju zob pri otrocih“. Pri tretjem roditeljskem večeru, ki bo meseca februarja, bo pa predaval g. šolski svetnik prof. dr. Janko Bezjak „o domači kazni“.

Šolski zdravnik. Pri prvem roditeljskem večeru na I. mestni šoli je poudarjal nadučitelj Dimnik važnost in potrebo šolskih zdravnikov; v sled tega je občinski svet ljubljanski na predlog g. ravnatelja Šubica za l. 1909 že postavil primerno vsoto za plačo šolskega zdravnika. Zeleti bi bilo, da se tudi po d-želi nastavi šolski zdravnik. To bi bilo v veliko korist našemu narodu.

Osebnosti. Miroslav Sijanec, učitelj na mornariški šoli v Pulju, je imenovan za c. kr. vladniškega učitelja na učiteljskem v Mariboru. — Pomožna učiteljica na enorazrednici v Jurščah pri Postojni, Štefanija Pečarjeva, je imenovana za provizorično učiteljico istotam. — Učiteljica Marija Bajtova v Koprivniku se je odpovedala službi in pride na njeno mesto za provizoričnega učitelja in vodjo Ivan Jocič. — Učiteljica Ivana Perušková v Starem trgu pri Ložu je dobila dopust zaradi bolezni in pride na njeno mesto izprašana učiteljica Marija Turkova kot suplentinja. — Irma Pirjevčeva, podučiteljica na državni ljudski šoli v Trstu, je imenovana za učiteljico na c. kr. vladnici v Gorici.

Odlikovanje. Tov. Anton Žibert, nadučitelj na Ježici, je dobil častno svetinjo za 40 letno zvesto službovanje.

Pri volilnih shodih naj učiteljstvo naroča kandidatom, da morajo biti v prihodnjem zasedanju deželnega zbora vedno na straži za novo šolo in napredno učiteljstvo; in če pride do volilne reforme, mora biti predpogoj za njo: času primerna regulacija učiteljskih plač, kakršno je zahteval dunajski učiteljski zbor o Vseh svetih. To je naročil ljubljanskima kandidatom, gg. dr. Tavčarju in dr. Trillerju tov. Dimnik.

Nasvet „Slov. Šolski Matici“. V zadnjem „Učiteljskem Tovarišu“ naznanja „Slov. Šolska Matica“, da hoče kmalu priči z izdavanjem prirodoznanstvenih in prirodoslovnih snovi za ljudske šole. V tem oziru bi svetovali, da naj ne izdaja zgolj knjig učenega in sistematiškega značaja, marveč naj se posebno ozira na šole na kmetih, ki potrebujejo praktične snovi, ki bo našemu kmetu res v korist. Treba bo stopiti s kmetijskimi učitelji v dotiko. — Učenci ljudskih šol in tudi učiteljstvo bi bilo „Slov. Šolski Matici“ hvaležno, da začne

po zgledu „Hrv. ped. zbora“ tudi z izdajo knjižice za učencev biblioteko. Vsako leto bi naj izšla vsaj ena knjiga. Prepričan sem, da bi prinesla tudi „Slov. Šol. Matice“ precej dobička, enako spominskim listom.

G. nadzornik Stiasny, ki je izmed Slovencev videl največ sveta, je predaval dne 8. januarja v Mestnem domu o svojem potovanju na Spitzbergen in severni rtič. Nad vse zanimivo predavanje je pojasnjeval s skriptičnimi slikami. Velika dvorana je bila natlačena polna in predavatelj je žel burno pohvalo.

Za župana v Trbovljah je soglasno izvoljen okr. šolski nadzornik in ravnatelj g. Gustav Vodušek.

Razpisana je služba potovalnega učitelja s slovenskim in nemščino, in sicer za politični okraj Tolmin in občine trnovske visoke planote s sedežem v Tolminu.

Ponesrečil je šolski vodja v Svetini na Štajerskem, tov. Ožbald Pustisek. Zlomil si je nogo. Nadomešča ga Juro Kislinger iz Celja.

Iz Ormoža nam poročajo, da so dne 26. decembra 1907 dobili v postelji mrtvega 43 let starega začasnopokojenega učitelja Jožefa Albrechta, ki je dlje časa služboval pri Sv. Miklavžu. Zadel ga je kap. Pokoj mu bodi!

Šolske vesti iz Štajerskega. Za nadučitelja sta imenovana Franc Januš v Slatinu in Franc Omerešek v Storeh. Za definitivne učitelje, oziroma učiteljice pa Anton Kovačič v St. Vidu pri Ptuj, Stefan Seliga v Rajhenburgu, Jožef Korban v Gornjem gradu, Ema Trstenjakova pri sv. Barbari v Haložah, Frančiška Hribarjeva v Laporju, Stefanija Einspielerjeva pri Novi Stifci, Matilda Smidova v Podgorju, Mihael Roš v Hrastniku in Jožef Velkavrh v Trbovljah-Vodah.

Iz Oreha nam pišejo: Na novega leta dan je bila v Orehu šol. veselica in roditeljski sestanek. Udeležba je bila sijajna. Šolska soba je bila premajhna, zato so morali nekateri poslušalci ostati na hodniku. Tov. učitelj Mežan je pokazal, da njegov trud ni zaman. Otroci so nas razveseljevali z nežnim petjem in ljubimi deklamacijami. Nato so nastopili domači pevci in zapeli več narodnih pesmi. Tov. Mežan je govoril v kratkih, a jedrnatih besedah o skupnem delovanju šole in doma. Starši so zvesto poslušali in videti je bilo, da jim vsa prireditve ugaja. Šolarji so bili ob božičnem drevescu obdarovani z obilnimi darovi. Vse je bilo jako lepo, zato si želimo še več takih sestankov!

Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani 187. vodstvena seja je bila dne 27. decembra 1907. Sejo je otvoril prvomestnik in naznanil, da so se izvršili sklepi družbenega odbora. Glede na napade „Slov. Gospodarja“, ki očita družbi „nehonetnost“ napram šolskim sestram na Muti, se je sklenilo objaviti vse tozadverne dopise med vodstvom in šolskimi sestrami na Muti, oziroma v Mariboru. — Kat. pol. in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem se naprosi, naj vpliva na „Mir“, da preneha z napadi na družbo, ker bi družba v slučaju, da ne dobi s Koroškega prispevkov, morala ustaviti svoje delovanje na Koroškem. — Stalno nameščenim učiteljem v Trstu se dovoli do preklica draginska doklada letnih 240 K. — Gdč. Ema Zamejcek se imenuje stalno učiteljico v Trstu, gdč. Ivana Kastelic stalno vrtnarico na Savi. — Proračun družbin za l. 1908. se razporeži v pisarnici odbornikom na upogled in se bo sklepalo o njem v prihodnji vodstveni seji. — Dopis šolskih sester v Mariboru, v katerem naznanjajo, da ostanejo do 30. septembra l. 1908. na Muti, se pod pogojem, ako ostanejo same, ne da bi podučevale pod moškim vodstvom, se vzame na znanje. — Šolski postrežniki pri Sv. Jakobu v Trstu se mesečna plača primerno zviša. — Na predlog dr. Žerjaya se voli poseben organizatoričen odsek, ki mu bodi naloga, ojačiti društveno delovanje in imeti v evidenci podružnice in sploh narodnostno stanje po slovenskih pokrajinah. — Ker so sedanji pisarniški prostori pretesni, se najame od „Čitalnice“ še eno sobo. — Sklene se izreči vodstveno zahvalo vsem slovenskim listom, ki so podpirali l. 1907. družbo. — Poleg tega se je obravnavalo o nekaterih notranjih družbinskih zadevah.

Ne zabite

„Učiteljskega konvikta!“

Razgled po šolskem svetu.

— **Mestni šolski zdravnik v Ljubljani.** Občinski svetnik Šubic je pri proračunski debati v mestnem občinskem svetu naglašal potrebo mestnega šolskega zdravnika. Župan Hribar je v veseljem pozdravil ta predlog in dejal, da bo lahko dobili pokritje za te stroške. Prav je tako!

— **Jugoslovanski vseučiliščniki v Ameriki.** Na vseučilišču v Valparaisu so ustanovili jugoslovanski akademiki svoj klub „Prosvjeta“, ki šteje sedaj sedem članov. Tajnik je Slovenec Anton Jaklič.

— **Reforma angleških vseučilišč.** Odkar je Josip Chamberlain koncem 19. sto-

letja uredil vseučilišče v Birminghamu po vzoru vseučilišč na evropskem kontinentu, se je čim močneje pojavila želja, da se na enak način preustroje tudi vseučilišča v Oxfordu in Cambridgeu. Birminghamski škof je že v minulem zasedanju angleškega parlamenta opozoril na potrebo, da se to važno vprašanje reši, a vlada je obljubila, da bo v to svrhu imenovan poseben odbor. Glavni vzrok je, da bo možno študij na vseučilišču poceniti in da bosta vseučilišči v Oxfordu in Cambridgeu pristopna tudi širjim krogom in da ne bosta samo domena bogatih in aristokratskih krogov. Zakaj samo bogati ljudje morejo dati svojim sinovom na leto 11.000 do 12.000 K, da morejo obiskovati vseučilišče. Druga točka, ki zahteva reformo, je nedostatek naučnega načrta.

Upravištvu „Učit. Tovariša“ je

odslej: Ljubljana, Gradišče št. 2.

Z gospodarskega polja.

— **V Vipavi** se je ustanovila pred kratkim po prizadevanju tovariša Mercina vinorejska zadruga, katere člani so večinoma pristasi učitelstvu prijazne kmetske stranke. Vodstvo novega gospodarskega podjetja je v rokah imenovanega tovariša. Opozarjamo vse prijatelje vipavskih vin na inšert „Prve vipavske vinorejske zadruge v Vipavi“, ki jo učitelstvu najtopleje priporočamo.

— **Svetovna razstava v Bruslju.** Z Dunaja poročajo: Belgijska vlada je oficijalno povabila avstrijsko vlado, naj se udeleži svetovne razstave, ki bo leta 1910. v Bruslju. Zadnja belgijska svetovna razstava je bila leta 1905. v Litihu.

— **Padanje žitnih cen.** V zadnjih dneh minulega leta so se cene žitu na tržišču znatno znižale. Razlog padanja cen je proizšel iz ameriških tržišč. Bazen tega je po vsej Ogrski zapadel sneg, in se misli, da so jesenske setve zavarovane pred mrazom.

— **Druga telefonska zveza Dunaj-Trst.** Dogotovljena je delna proga Ljubljana-Trst in je bila oddana 15. t. m. prometu.

— **Denar bo cenejši.** Angleška državna banka je že znižala diskont od 7 na 6 odstotkov. To se je takoj čutilo na angleškem denarnem trgu: privatni diskont se je plačeval s 5 odstotki; v Berlinu se je privatni diskont znižal od 6¼ na 6 na Dunaju od 5½ na 5¼ odstotka. Negotovo je še, kdaj zniža nemška državna banka diskont, ker ima velikanski promet. Od tega je odvisno tudi znižanja diskonta pri naši državni banki.

— **Jubilej poštne hranilnice.** Dne 12. t. m. je obhajala poštna hranilnica petindvajsetletnico svojega obstanka.

— **Česka trgovinska zbornica za severovzhodno Češko.** Iz Kraljevega Gradca javljajo, da se ustanovi čisto česka trgovinska in obrtna zbornica za severovzhodne dele Češke. Zbornica bo imela svoj sedež v Kraljevem Gradcu in obsegala česke okraje, ki so spadali dosedaj pod liberško zbornico.

Zahtevajte „Učiteljskega Tovariša“ v vseh lokalih, kamor zahaja učiteljstvo!

Raznoterosti.

— **Veliko posojilo.** Dunajski mestni svet je sklenil najeti 360 milijonov kron posojila za mestno občino. Potem je lahko dr. Luegerju prirediti bankete, ki stanejo po 60.000 K!

— **Proti bojkotu nemškega blaga** se je zavzela ruska vlada. Gospodarska društva ruskih častnikov so dobila ukaz, naj podpirajo rusko industrijo ter ne naročajo blago iz Prusije.

— **Knez Stanislav**, sin črnogorskega knezeviča Mirka, je umrl v Kotoru. Slovesno so ga prenesli na Cetinje s sodelovanjem vseh civilnih in vojaških oblasti, duhovništva, družtev in domačega prebivalstva. Po povelju cesarja Franca Jožefa ga je spremila do meje častna stotinja kotske posadke.

— **Kanal Genova-Bodensko jezero.** Italijanski inženir Camimada je izdelal načrt za kanal, ki bo vezal Genova z Bodenskim jezerom. Te dni je Camimada pred italijanskim kraljem predaval o tem svojim načrtu. Kralj mu je obljubil, da obišče razstavo, ki se v kratkem otvori in ki bodo na nji razstavljeni načrti omenjenega kanala.

— **Čudna zmota** se je pripetila v državni bolnišnici na Long Islandu pri Novem Jorku. Meseca avgusta lanskega leta je umrl v bolnišnici ter bil pokopan na zionskem pokopališču v Novem Jorku 23 letni prisiljenec iz Avstrije Lazar Volšter. Pogrebne stroške 460 K je plačalo poljsko dobrodelno društvo v Novem Jorku. Več članov tega društva se je tudi udeležilo pogreba. Meseca septembra se je pa Lazar Volšter nenadoma pojavil v Komoljki v Galiciji, odkoder se je bil izselil spomladi v Ameriko. Ker je bila njegova rodbina uradno obveščena, da je Lazar umrl dne 7. avgusta v

Ameriki ter bil pokopan, so se vsi domači hudo prestrašili, misleč, da je prišel le njegov duh iz Amerike. Domačini so se pomirili šele potem, ko jim je natanko razložil, da je bil res hudo bolan, a ko je ozdravel, ga je ameriška vlada poslala nazaj v domovino, ker ni imel dovolj sredstev. S-dajtoži poljska družba v Novem Jorku bolnišnično upravo za povrnitev pogrebniških stroškov, a tudi poljski delavci, ki so se udeležili pogreba, tožijo za odškodnino za izgubo časa. Uprava bolnišnice pa je v najhujši zadregi, ker ne ve, koga je pokopala mesto Volšterja.

— **Kupčija z deklicami v Avstraliji.** Z ozirom na pritožbe zaradi krutega ravnanja z domačini v zapadni Avstraliji poroča list „Porth Morning Herald“ baje iz gotovega vira, da v severozapadnem delu dežele redno prevaža policija domorodne deklice v notranje kraje dežele, kjer jih prodajajo belcem, ki so nastavljeni na notranjih postajah. Policija sili deklice k potovanju.

— **Dom srbskih deklet v Budimpešti.** Veleposestnik Dungierski je daroval 250.000 kron za gradnjo doma srbskih deklet v Budimpešti. Dne 27. m. m. so položili temeljni kamen.

— **Pomanjkanje vojaških zdravnikov.** V avstro-ogrski armadi manjka zdravnikov. V aktivni službi manjka do 200 višjih zdravnikov, teh bi moralo biti 290, oziroma 276, a v službi jih je samo 92 in še ti so večinoma po vojaških šolah. Med 110 pešpolki ima le sedem polkov predpisano število zdravnikov, večina polkov ima 3, in sedem polkov le po dva zdravnika. Še slabše je pri kavaleriji. Vojna uprava zahteva od delegacij 196.000 K za ustanove medicincev, kar pa ne bo zadostovalo. Zdravniki niso zadovoljni s sedanjimi plačili.

— **Grofovstvu se je odrekel.** Grof Ferdinand Hofberg, součenev in prijatelj iz mladih dni nemškega prestolonaslednika, se je odrekel grofovskemu naslovu. Pred nekoliko časa je vzel za ženo deklico, ki je bila uslužbena kakor prodajalka pri nekem izdelovalcu rokavic.

— **Narodna biblioteka v Parizu** je najbogatejša. Šteje 3 milijone knjig in 200.000 rokopisov. Zanje pride „British Museum“ z 2 milijonoma knjig in 50.000 rokopisi.

— **Koliko človek zapije?** Grozna je številka, s katero se lahko označi vsoto, ki jo človek zapravi za pijačo alkohola. Ako zapije človek dnevno 10 vin, zneso to na leto 36 K; v 40 letih zneso pa to 40 × 36 = 1440 K. Če bi 40 let shranjeval to, bi lahko kupil za ta denar malo gospodarstvo, ako bi se še obrestil priračunal! Kaj pa oni, ki zapije dnevno 20, 30 ali 40 h na alkohol? Kdor zapije dnevno 20 h — ta zapije v 40 letih 3000 kron, kdor pa zapija dnevno 30 h, ta potroši v 40 letih 4500 kron, kdor pa da 40 h dnevno za alkohol, ta zapije 6000 kron v 40 letih. Koliko zlatega časa pa se potrat v gostilnah in koliko boleznih izide iz dima gostilnic! Kdor izpije na dan pol litra vina za 40 vin, ta potroši v 40 letih 6000 K! Koliko težko zasluženega denarja se vrže s tem v žrelo pogubnemu alkoholu!

— **Bogata gledališna igralka.** Dvorna igralka Katarina Schratkova je kupila palačo Königswarter na Kolovratrangu za 720.000 K ter se v nji nastani, čim bo notranjost preurejena. Imenovana dama ima zveze z jako visokimi krogi.

— **Delovanje strupov na ježa.** Pred nekaj desetletji je glasoviti zoolog profesor Lenz opisal boj ježa s celo kopo gadov. Jež je gade premagal in pojedel, ne zmenivši se ni malo za njihovo pikanje. Pikali so ga tudi v jeziček, ali to mu ni prav nič škodilo. Od tega časa se je ukoreninilo mnenje, da strup sploh na ježa ne deluje, akoravno so nekateri o tem dvomili. Moderno zdravljenje z rumom je dalo povod, da so strokovnjaki delali poizkuse z ježi. Pustili so, da so strupene kače pikale ježe v jezik in v gobček. Ježi so precej oboleli, trpeli so tri ali štiri dni, a potem so popolnoma ozdraveli. S tem je bilo dokazano, da je jež zavarovan proti delovanju strupa. Neposredno ubrizgavanje katčjega strupa je pokazalo nazadnje stopnjo, do katere je jež zavarovan proti temu strupu. Doza, ki je ubila morskega presička, se je morala desetkrat povečati, da je pri ježu povzročila le prehodno bolehanje. Toda v ježevi krvi niso mogli najti materije, ki bi mogla služiti kakor lek proti katčjemu strupu. Z drugimi poizkusi se je dokazalo, da je jež zavarovan tudi proti drugim prirodnim strupom. Jež požre špansko muho, v katere telesu se nahaja hud strup, ne da bi mu kaj škodovalo. Prenese tudi dozo cijankalija, ki umori močno mačko v štirih minutah. Šele petkrat večja doza povzroči pri njem bolehanje. Jež ima torej res trdo kožo. Dober bi bil za — slovenskega politika, ki se zaganja vanj strup klerikalnih kač.

— **Največja mesta.** Razen Dunaja je še 5 mest, ki imajo nad 2 milijona prebivalcev, in sicer: London 4.758.218, Novi Jork 4.285.435, Pariz 2.722.731, Čikago 2.483.641 in Berlin 2.094.269 prebivalcev.

Ali ste že obnovili naročnino za leto 1908?

Poziv

vsem zastopnikom učiteljstva v okr. šolskih svetih na slovenskem Štajerskem.

Pri zborovanju upravnega odbora „Zveze slov. štajerskih učiteljev in učiteljic“ v Celju dne 8. decembra 1907 se je sklenilo, naj podpisane skliče shod zastopnikov učiteljstva v okr. šol. svetih zaradi pogovora o složnem nastopu v teh korporacijah. Tak sestanek so tudi nemški tovariši že imeli.

Vabite se, da se zanesljivo in točno udeležite sestanka, ki se vrši dne 2. februarja 1908 v Celju v okoliški šoli ob 10. uri dopoldne. Potnino ima plačati dotično okrajno učiteljsko društvo.

V Gor. Gradu, dne 6. januarja 1908.

Sklicatelj: Fr. Koebek.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

St. 1908. Štajersko. 44 1—1
Na tirazredni ljudski školi pri Sv. Andražu v Slov. goricah se stalno ali začasnopostavlja učiteljska služba z dohodki po II. krajnem razredu.

Prosilci ali prosilke za to mesto, ki morajo biti usposobljeni za pouk v obeh dež. jezikih, naj vložijo svoje redno opremljene prošnje predpisanim potom do 15. februarja 1908, pri krajnem šolskem svetu pri Sv. Andražu v Slov. goricah.

Moška učiteljska moč dobi letnih 60 K za stanovanje.

Okrajni šolski svet ptujski, dne 10. decembra 1907.

Preklic.

Jaz Franc Bačar, posestnik v Kamniku pri Preserjih obdolžil sem po krivici gospoda nadučitelja Avgusta Korbarja v Preserjih hudobnega dejanja, vsled česar je ta gospod tožil pred sodiščem na Vrhniki. Ker sem uvidel hudo krivico, ki sem jo z neresničnim govorjenjem prizadajal g. Korbarju, sem ga prosil odpuščenja in se mu tem potom zahvalim, da mi je žalitev dobrotno odpustil.

Preklicujem pa s tem tudi javno vse žalitve in obžalujem, da sem iste izgovoril.

Kamnik pri Preserjih, 15. jan. 1908.

43 1—1 Franc Bačar.

PANORAMA KOSMORAMA

v Ljubljani, Dvorski trg št. 3

(pod Narodno kavarno). 6 53—3

Od 19. januarja do vštetega 25. januarja:

Potovanje po novi bohinjski železnici

Narodna knjigarna

v Ljubljani, Jurčičev trg št. 3

združena s trgovino s šolskimi, pisalnimi, risalnimi in drugimi v to stroko spadajočimi potrebščinami, se priporoča vsemu zavednemu naprednemu učitelstvu za dobavljenje vseh knjig in časopisov ter šolskih in drugih potrebščin.

P. n.

Sl. občinstvu, uradom, šolam, društvom uljudno priporočam svojo na novo ustanovljeno

knjigoveznico

opremljeno z najnovejšimi stroji tako, da mi bode mogoče izvrševati vsa v knjigoveško stroko spadajoča dela, kakor n. pr.: vezava protokolov lepo se odpirajočih, hranilnih knjižic v platno s črnim ali zlatim napisom, šolskih, društvenih in drugih sličnih knjig po najnižjih cenah.

Pri večjih naročilih odstopim 10 % v korist naročniku ali društvu, n. pr.: Od del, katere mi blagovljilo doposlata šolska vodstva ali gg. učitelji odstopim gori navedene odstotke v korist učiteljskemu konviktu. 42 5—1

Cenaje kot poved drugod. Za mnogobrojna naročila se pripravljamo.

Anton Janežič, knjigovez
Ljubljana, Florijanske ulice 14.

1. Povzdigniti v našem okraju stanovsko zavest s tem, da se privabi tudi one tovariše, ozir. tovarišice v naše društvo, ki doslej še niso udje. Agitira naj se za stanovske liste in Slov. Šolsko Matice.

2. Podpirati liste, ki so naklonjeni šoli in učitelstvu, nasprotno postopati brezobzirno proti listom, ki blatijo čast učiteljstva. Z vsemi močmi delati za procvit naše Ciril-Metodove družbe.

3. Pri izvenšolskem delu naj se obrača posebna pozornost šoli odrasli mladini. V ta namen naj se uvedejo nadaljevalni izobraževalni tečaji za dečke in dekleta.

4. Tudi stik med šolo in domom naj se goji. Priredijo naj se roditeljski večeri.

5. Razširja naj se liste „Dom. ognjišče“ in „Slov. Gospodinja“.

6. Gleda naj se na to, da se v Ljutomu ustanovi ljudska knjižnica in otroški vrtec.

Tov. Wessnerjeva predlaga, da se naj agitira za družbo sv. Mohorja. Tov. Cvetko poudarja, da nima nihče nič proti tej družbi, ki zamore biti z izdajanjem res dobrih knjig eminentne važnosti za ljudsko prosveto. Tov. Tomažič prečita slednjič dopis tov. Peska v katerem naznanja, da se snuje narodna socialna zveza.

Občni zbor učit. društva za brežiško-sevniški okraj je bil vršen dne 6. pros. t. l. na Vidmu. Kot gosta sta bila navzoča gđe. Perhacova, učit. v Leskovcu, in tov. Voglar, učit. v Celju.

Predsednik tov. Knapič je podal letno poročilo. Z njemu lastnim sarkazmom je udrihal po onih mlačnežih, ki še se-taj niso sami s seboj na jasnem, kam spadajo. Ti le sede doma za pečko ter študirajo svoj „Leibjournal“, medtem ko se drugi pehajo za svoje in seveda tudi njihove interese. Njih geslo menda je: „Pri delu stopi v stran, da imajo drugi prostora.“ Ko pa le pada kakšno zrno tudi učitelstvu v jasli, tedaj so oni prvi, ki pridejo po „svoj“ del. „Ni mi znan noben slučaj,“ je rekel govornik, „da bi letos le eden teh mlačnežev odklonil draginjsko doklado.“ In takih parasitov je v našem okraju še mnogo! No, nekateri bi sicer že pristopili k društvu, a „nóčejo si omadeževati svoje duše z grehom, da bi bili člani liberalnega učiteljskega društva!“ Da, res, to bi bilo grozno!

Z veseljem pa moramo konstatirati pojav, da se gospodične tovarišice z vedno večjo vnamo oklepajo društva. Le tako naprej!

Račun iz l. 1907 izkazuje 345,44 K dohodkov in 242,60 K stroškov; prebitek torej 102,84 K. Razen tega je še 72 K aktivnih. Pozivljamo pri tej priliki one društvenike, ki še kaj dolgujejo, da svoj dolg nemudoma poravnajo, da moremo lansko naročnino za „Učit. Tov.“ plačati. Znesek naj se blagovoli poslati tov. predsedniku!

Pregledovalci računov, gđe. Gomilšek, Windischer in tov. Pečnik, so račune pregledali ter jih našli v redu, nakar se je na predlog tov. Pečnika podelil gđe. blagajničarki absolutorij.

Opozorjam člane, ki jih ni bilo pri zadnjem zborovanju, na sklep občnega zbora, da znaša članarina odslej 3 K. Kdor je torej tudi naročen na „Učit. Tov.“ potom društva, vplača v društveno blagajnico letnih 11 K. Naročnikov „Učit. Tov.“ potom društva štejemo do sedaj 29. Upamo pa, da se število poveča, zakaj „učitelj ali učiteljica brez stanovskega glasila je suha veja v našem stanu“, piše zadnji „Tovariš“.

Ker je član upravnega odbora „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“, tov. Mešiček, izvoljen v nje vodstvo se izvoli v upravni odbor tov. Tomine.

Društvo bo odslej vse svoje dopise kolokovalo z narodnim kolkom.

Pri zborovanjih se razpošlje mnogo razglednic. Zato nasvetuje tov. Pečnik, da si društvo nabavi razglednice družbe sv. Cirila in Metoda ter jih pri zborovanju razpečava.

Na podlagi A. Peskove brošure „Na delo med ljudstvo“ se izvolijo v socialni odsek tov. Jamšek, Knapič, Mešiček, Potočnik, Tomine.

V gostilnici ge. Podjedove, kjer smo se po zborovanju sestali, smo nabrali 14 K, ki smo jih poslali tlačenim mariborskim naprednim četroletnikom kot znak simpatije.

Srednješolski vestnik.

Osebnosti. Ravnatelj hrvaške državne gimnazije v Pazinu, Ivan Kos, in ravnatelj italijanske državne gimnazije v Kopru, Ivan Bisac, sta pomaknjena v šesti činovni razred. — Profesor na moškem učiteljskem v Ljubljani, Martin Sinkovič, je pomaknjem v sedmi plačilni razred.

Za šolskega svetnika je imenovan Ivan Štrukelj, profesor v Kotoru, ki je šel v pokoj. Deželni šolski nadzornik v Zadru, M. Zavadla, je odlikovan z redom železne krone III. vrste.

Društvo slovenskih profesorjev je priredilo prijateljski sestanek v soboto, dne 11. t. m., ob 8. uri zvečer v restavraciji Narodnega doma v Ljubljani. Dr. Fr. Ilešič je predaval o kvinkvenalni in pedagoški kazni.

Reforma srednjih šol. Dne 12. t. m. je imela anketa za reformo srednjih šol

sejo, kjer sta govorila minister dr. Gessmann in grof Džeduszyki. V nedeljo je zopet seja. Govorili bodo dr. Masaryk, dr. Redlich, Erb in Benner.

Teze o maturi, ki jih je zastopal g. prof. dr. Tominešek na drugi glavni skupščini „Društva slovenskih profesorjev“ v Ljubljani, dne 22. decembra 1907 in ki se bo o njih sklepalo na prihodnji glavni skupščini: 1. Matura je kot zaključek in višek srednješolskih študij iz praktično-življenskih in teoretsko-pedagoških ozirov potrebna in koristna. — 2. Skrbeti je za to, da se potrebni pregledi posameznih predmetov pripravljajo že tekom zadnjih šolskih let, zlasti v najvišjem razredu. — 3. Abiturijentu naj se nudi prilika, da pri maturi pokaže morebitno odlično svoje znanje na kakem posebnem, njemu prirocnem in komisiji pravčasno pripravljenem šolskosnovnem polju. — 4. Razsodnosti komisije se prepusti, da uveljavlja v ozira vrednih slučajih kompenzacijo za en predmet. — 5. Isto velja za dispense, ki se naj dovoljujejo zlasti za predmete s pismenimi nalogami. — 6. Ves izpit naj se vrši natančno po predpisih v „Navodilih“ (str. 32. — Organ. načrt, § 84). — 7. Po vsem tem je in bodi matura zaključni srednješolski izpit, a ne more biti višješolski sprejemni izpit — O teh tezah priobčimo tudi mi diskusijo.

Resolucije, sklenjene na drugi glavni skupščini „Društva slovenskih profesorjev“ v Ljubljani, dne 22. decembra 1907: I. Vsak narod imej šole v svojem jeziku. To zahteva pedagogika in državni zakon. Uvažujoč to neovržno istino, zahteva društvo slovenskih profesorjev, da se ji ugoti tudi pri Slovencih v popolnem obsegu, t. j. v vseh predmetih. — II. S stališča pedagogike in zakonitih določb zahtevamo poleg gimnazij istotako slovenskih realk, učiteljskih, obrtnih in trgovskih šol. — III. Ker so na Stajerskem, Koroškem in Primorskem baš tako in taki Slovenci kakor na Kranjskem, zato srednje šolstvo v teh pokrajinah ne sme biti urejeno drugače nego na Kranjskem. Kar se je smatralo na Kranjskem za potrebno in narodnim razmeram primerno, je in mora biti potrebno in primerno tudi v ostalih pokrajinah, koder bivajo Slovenci. — IV. Srednješolski učitelji, oziroma profesorji, ki so usposobljeni za več učnih jezikov, morejo biti nastavljeni na vseh zavodih, kjer se poučuje v katerem izmed dotičnih jezikov.

Književnost in umetnost.

Karel Havlicek Borovský: Krst sv. Vladimira. Knjižnica „Svobodne misli“. Prvi zvezek. Cena 50 h. — Ta znamenita satira, ki se še ozremo nanjo, je izšla v slovenskem prevodu in zasluži največjega kroga čitateljev.

Kulturno delo.

Nova ljudska knjižnica. Čitalnica na Vranskem se je izpremenila v javno ljudsko knjižnico.

„Prosveta“, in sicer celjski odsek, je otvorila v ponedeljek, dne 6. t. m., četrto ljudsko knjižnico na Polzeli.

Kako porabljajo javne denarje! Znano je, da deželni odbor Istre daruje vsako leto 10.000 K slovenskega denarja zloglasni Legi. Med Legine šole spadajo tudi one v Raklju, Banjolah in Sošičih. Šole v Raklju obiskuje 6 učencev, v Banjolah 16, a v Sošičih 6. — To so fakta. Za tri šole troši Lega najmanj 5000 K na leto. Sedaj pa vprašamo samo: v kateri namen votira deželni odbor istrski 10.000 K za Lego?

Politiški pregled.

Zakon o volilnih shodih velja seyeda za deželnozbornske volitve tako kakor za državnozbornske. Volilnih shodov ni treba naznanjati in tudi vse določbe glede varstva teh shodov so veljavne. Seveda pa ni odpravljena dolžnost naznanila za ljudske shode, sploh ne za shode, ki se ne pečajo z volitvami.

Delegacije. Posvetovanja delegacij na Dunaju prično teden pozneje, nego je bilo v začetku določeno, in sicer dne 27. januarja.

Dalmatinski namestnik Nardelli je od svoje bolezni toliko okreval, da se prihodnji mesec povrne na svoje mesto.

Povišanje častniških plač. Kršč. socialna „Reichspost“ javlja, da bo eden avstrijskih delegatov stavil konkreten predlog o povišanju častniških plač.

Nemški narodni svet za Kranjsko. Kranjski Nemci so imeli shod v Ljubljani. Ustanovili so nemški narodni svet, ki bo zastopal interese kranjskih Nemcev. Častnim predsednikom je izvoljen baron Schwegel.

Častništvo in sokolske zabave. Vojaška uprava v Pragi je najstrožje prepovedala častnikom, da se udeležujejo sokolskih zabav.

Vojaške vaje. Vojno ministrstvo je čas vojaških vaj tako preuredilo, da bo možno iti na vojaške vaje od srede marca do konca septembra. Vsak si bo lahko izbral za vojaške vaje čas, ki mu bo po njegovem poklicu najbolj ugaljal. S tem bo ustrezno zlasti željam kmetijskega prebivalstva.

Vojaške ječe. Pred nekoliko dnevi je vojno ministrstvo izdalo naredbe glede bistvenih reform o vojaških ječah. Te reforme temelje na modernih zahtevah, tako da se je v teh naredbah vzelo ozir tudi na zdravstvo in ječe. Te ministrske odredbe so v ozki zvezi z napadi v poslanski zbornici proti vojaškim oblastnjam.

Artonomija mohamedancev v Bosni. Iz Sarajeva javljajo: Preteklo sredo so se pod predsedstvom civilnega adlatusa barona Benka nadaljevala pogajanja z odposlanci bosanskih mohamedancev glede verske artonomije. Ker ni v kulturnih stvareh doseženo sporazumljenje, se je pogajanje o tej točki odložilo ter se je prešlo na razpravo o gospodarskih vprašanjih.

Statistika trpljenja ogrskih Slovkov. Kako madjarska sirovost preganja ogrske Slovake, pričajo te številke: Od leta 1898. so Slovaki imeli 106 političnih procesov, izmed katerih je 88 končalo z obsojenjem in samo 18 z oproščanjem obtožencev. Toženih je bilo 568 oseb, dozdaj obsojenih pa 389. Razen tega ni še končanih 15 tiskovnih pravd. Obsojenci so dobili 36 let, 4 mesece in 17 dni zapora in 23.538 K globe. Vsi so bili obsojeni zaradi političnega ševanja (!) in političnih zločinov. Izmed obsojenih je bilo 327 kmetov, rokodelcev in obrtnikov in 63 časnika. Izmed časnikov ni niti eden, ki bi ne bil obsojen vsaj v enem slučaju. „Slovensky Týždeník“ ima 12 pravd, v štirih slučajih je obsojen na 1 leto 2 meseca in 1567 K globe. „Ludove Noviny“ imajo tudi 12 pravd in so že obsojene v 8 slučajih na 4 leta, 3 mesece zapora in 3400 K globe. „Narodne Noviny“ imajo 10 pravd in so obsojene na 1 leto, 37 dni zapora in 3600 K globe. Vsi drugi listi so imeli 2 ali 3 pravde.

Hrvaško. Skupno je sedaj na Hrvaškem 47892 volilcev, torej dva odstotka prebivalstva. Najmanj volilcev (1358) ima županija Lika-Krbava, največ (13 687) županija Srem, potem pridejo županija Zagreb 8538, Virovica 5872, Belovar 5242, Požega 4096, Voduš-Beka 3872 in županija Varaždin 2192 volilcev. Od mest ima največ volilcev Zagreb (3505). — Zaradi izpremembe na banski stolici se rok novih volitev za sator nekoliko zategne. Nove volitve ne bodo koncem februarja, kakor je bilo določeno, ampak šele prve dni marca. Novi sator se pa na vsak način sestane v roku, kakor ga določa zakon. — Letos poteče 40 let, kar je bila sklenjena ogrsko-hrvaška nagodba. Prvi nagodbeni hrvaški ban je bil Levin baron Raucha, oče novega bana Pavla barona Raucha.

Splošna volilna pravica na Ogrskem. Iz Budimpešte javljajo: Minister za notranje stvari predloži bržkone meseca marca zbornici zakonski načrt o splošni volilni pravici in razdelitvi volilnih okrajev. Prihodnji mesec bo načrt pretresovalo ministrstvo. Nove volitve na podlagi splošne volilne pravice se bodo vršile baje šele spomladi 1909.

Bojkot nemških časnikov. Iz Levova poročajo, da se je dne 31. decembra 1907 vršila tamkaj skupščina odposlancev poljskih društev v Galiciji, kjer je bilo sklenjeno pozvati prebivalstvo in lastnike javnih lokalov naj od 1. t. m. odpovedo vse časnike, ki izhajajo v nemškem cesarstvu, to pa zaradi postopanja pruske vlade proti pruskim Poljakom.

Nova trozveza? Iz Pariza javljajo, da se potovanja francoskega ministra za vnane stvari, Pichona, v Madrid pripisuje velika važnost. Ta obisk je baje v zvezi z načrtom za ustvaritev nove trozeve: med Francijo, Anglijo in Španijo. Iz sedanjega sporazumljenja med temi državami za paralelno postopanje ob mednarodnih vprašanjih ima nastati prava, za gotovo dobo obvezna zveza.

Jubilejski dar.

Učiteljsko — sebi! Dalje so darovali: p. n. učiteljsko meščanske šole v Krškem za mesec januar 5 K; Stanko Dimnik, realec v Ljubljani, 3 K; Jakobina Dimnikova, nadučiteljeva hčerka v Ljubljani, za mesec januar 2 K; skupaj 10 K; zadnjič izkazanih 65 K; doslej darovanih 75 K. Bog plati!

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali: č. gospa Milena Kiferle iz Medvoda od prodanih knjižic „Slovenska abeceda za ženska ročna dela“ 5 K; g. Fran Čuden, urar v Ljubljani, od poročnih prstanov, ki jih je kupil g. O. Zeleznik iz Slov. Bistrice 4 K; gđe. Malči Kobau iz Kostanjevice, 8 K, ki jih je darovala vesela družba, zbrana na fantovskem večeru tovariša J. Erbeznika. Hranilnica in posojilnica v Dolu 10 K. — G. Avgust Korbar 10 K v zmislu izjave priobčene v današnji številki. Živeli učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le p. n. tovariši in tovarišice: Ferdo Juvaneč, Ana Kočevar, Vinko Brus, Slavoj Dimnik, Anton Sepaher, Vinko Zaletel, vsi iz Postojne. (Kje sta pa še dve kolegiji? — Radovedni staveč!) Viljem Zirkelbach iz Podbrezja; Karel Završ-

nik iz Dupelj; Anton Bezeg z Goč; Anton Žibert z Ježice; Ivan Kutnar iz Žužemberka. (Kje so ostali trije kolegi oz. kolegije?) Anton Vodé iz Zagradca; Anton Skala, Fran Mrcina, Fran Grum, Ljudmila Borštner, Leopoldina Vadjal, vsi iz Vipave; Ivan Okorn in Franica Valenčič s Prema; Julij Slapšák in Angela Trošt iz Vodie; Valentin Burnik, Konrad Barle, Leopold Morala, Pavla Bayer, Franja Lavrič, Franja Gerbec, vsi iz Metlike; Fran Lavtižar in Mara Bitenc iz Smartna pod Smarno goro; Janko Jezeršek in H. Debevec iz Križev pri Trzinu; Mihael Salberger, Roza Salberger, Ema Schitnik, Olga Sivice, Cecilija Vilman, Joško Žibert, vsi z Jesenic na Gorenjskem. (Ali ni tudi g. Fabine učitelj na Jesenicah? — Blagajnik.) Marija Gurk z Razdrtega pod Nanosom; Janko Zirovnik, Wölfling Pavla, Lenarčič Anton, Jak Ana, Škof Fran, vsi iz St. Vida pri Ljubljani, Bernard Andoljšek iz Litije. (Kje je kolegija?) Andrej Ovar iz Vel. Poljan; Klotilda Kunacz iz Suhorja pri Košani; Fran Gregorač in Josip Zupančič iz Dolenje vasi pri Ribnici. (Ali ni v Dolenji vasi trirazrednica? — Stavec.) Angela Cerar in Rozi Svetlič iz Trnja na Notranjskem; Demšar Ivan in Aschmann Em. iz Šmarjete na Dolenjskem; Kristijan Engelman, Kuhar Fran in Terezija Bolé, vsi iz Domžal; Zdravko Mikuz, Marija Barle in Angela Zurec, vsi iz Prečne pri Rudolfu; Karel Trost, Iva Premelčeva, Ivan Gantar in Fran Zagorc, vsi iz St. Jerneja na Dolenjskem; Marija Marout, Marija Mehle in Milena Rohrmann iz Ljubljane. (Samo tri? Kolegijalnost, o kje si doma? — Uredništvo.) Ivana Zupanec iz Fare pri Kostelu; Fran Luznar in Ana Maly s Primskovega pri Kranju; Tomaž Kurbus in Tilka Leker iz Slivnice na Stajerskem; Ivan Kiferle in Ema Žerjav iz Preske. Hvala!

Slovenskemu deželnemu učiteljskemu društvu v Ljubljani še naslednja okrajna učit. društva niso plačala letnine po 10 h od uda za l. 1907.: Ljubljanska okolica, Postojnsko, Logaško, Krško in Kočevsko slovensko učiteljsko društvo. Gg. blagajnike oz. predsestnike teh društev prosimo, da stvar uredijo.

Kdor ne more plačati hkrati cele naročnine na „Učit. Tovariša“, naj jo plačuje polletno ali pa četrtletno in kdor takoj ne more plačati naročnine, naj se zglaš po dopisnici. Tovariši, agitujte za „Tovariša“ med tovariši in tovarišicami. Pazite posebno na mlajše kolege in kolegije!

Drugi roditeljski večer na I. mestni šoli bo v soboto, dne 25. januarja. Predaval bo zobozdravnik g. dr. E. Bretl o negovanju zob pri otrocih. Pri tretjem roditeljskem večeru, ki bo meseca februarja, bo pa predaval g. šolski svetnik prof. dr. Janko Bezjak o domači kazni.

Šolski zdravnik. Pri prvem roditeljskem večeru na I. mestni šoli je poudarjal nadučitelj Dimnik važnost in potrebo šolskih zdravnikov; v sled tega je občinski svet ljubljanski na predlog g. ravnatelja Šubica za l. 1909 že postavil primerno vsoto za plačo šolskega zdravnika. Zeleti bi bilo, da se tudi po d-želi nastavi šolski zdravnik. To bi bilo v veliko korist našemu narodu.

Osebnosti. Miroslav Sijanec, učitelj na mornariški šoli v Pulju, je imenovan za c. kr. vladniškega učitelja na učiteljskem v Mariboru. — Pomožna učiteljica na enorazrednici v Jurščah pri Postojni, Štefanija Pečarjeva, je imenovana za provizorično učiteljico istotam. — Učiteljica Marija Bajtova v Koprivniku se je odpovedala službi in pride na njeno mesto za provizoričnega učitelja in vodjo Ivan Jocič. — Učiteljica Ivana Perušková v Starem trgu pri Ložu je dobila dopust zaradi bolezni in pride na njeno mesto izprašana učiteljica Marija Turkova kot suplentinja. — Irma Pirjevčeva, podučiteljica na državni ljudski šoli v Trstu, je imenovana za učiteljico na c. kr. vladnici v Gorici.

Odlikovanje. Tov. Anton Žibert, nadučitelj na Ježici, je dobil častno svetinjo za 40 letno zvesto službovanje.

Pri volilnih shodih naj učiteljsko naroča kandidatom, da morajo biti v prihodnjem zasedanju deželnega zbora vedno na straži za novo šolo in napredno učiteljsvo; in če pride do volilne reforme, mora biti predpogoj za njo: času primerna regulacija učiteljskih plač, kakršno je zahteval dunajski učiteljski zbor o Vseh svetih. To je naročil ljubljanskima kandidatom, gg. dr. Tavčarju in dr. Trillerju tov. Dimnik.

Nasvet „Slov. Šolski Matici“. V zadnjem „Učiteljskem Tovarišu“ naznanja „Slov. Šolska Matica“, da hoče kmalu prijeti z izdavanjem prirodoznanstvenih in prirodoslovnih snovi za ljudske šole. V tem oziru bi svetovali, da naj ne izdaja zgolj knjig učenega in sistematiškega značaja, marveč naj se posebno ozira na šole na kmetih, ki potrebujejo praktične snovi, ki bo našemu kmetu res v korist. Treba bo stopiti s kmetijskimi učitelji v dotiko. — Učenci ljudskih šol in tudi učiteljsvo bi bilo „Slov. Šolski Matici“ hvaležno, da začne